

درس ۱۹ اجتماعی

خانم آئینه و خانم قوامی نژاد

اجتماعی ششم دبستان

علوی

درس نوزده

همسایگان ما

مرز چیست؟

به این عکس‌ها توجه کنید. چه چیزی این مزرعه را از مزرعه‌ی مجاور جدا می‌کند؟
 بین این دو باغ چه چیزی وجود دارد؟
 چرا بین این دو مزرعه یا باغ چنین مانعی ایجاد کرده‌اند؟ خانه‌ای که شما در آن زندگی می‌کنید، با دیوار از خانه‌ی همسایه جدا شده است. این مکان به شما تعلق دارد و کسی نمی‌تواند بدون اجازه یا موافقت شما به خانه‌تان وارد شود.
 بین کشورها نیز مرز وجود دارد. مرز، خطّ مشخصی است که کشوری را از کشور دیگر جدا می‌کند.

اجتماعی ششم دبستان

علوی

درس نوزده

تعیین مرز کشورها

○ برای تعیین مرز، ابتدا کشورها بر سر خطوط مرزی به توافق می‌رسند و میان خود خطوطی را معین می‌کنند؛ سپس نقشه‌کش‌ها با دقت نقشه‌هایی از مرزها ترسیم می‌کنند. در مرحله‌ی بعد طبق آن نقشه، روی زمین در محل خطوط مرزی علامت‌گذاری می‌کنند. این علامت‌ها معمولاً میله‌ها یا تیرک‌هایی است که در زمین فرو می‌کنند. در بعضی از مناطق مرزی، پاسگاه‌های مرزی مستقر می‌شوند. در این پاسگاه‌ها، افرادی مشغول دیده‌بانی و حفاظت از مرزها هستند تا عبور غیرقانونی از مرز صورت نگیرد. مرزبانان پر تلاش از این راه به کشور خدمت می‌کنند.

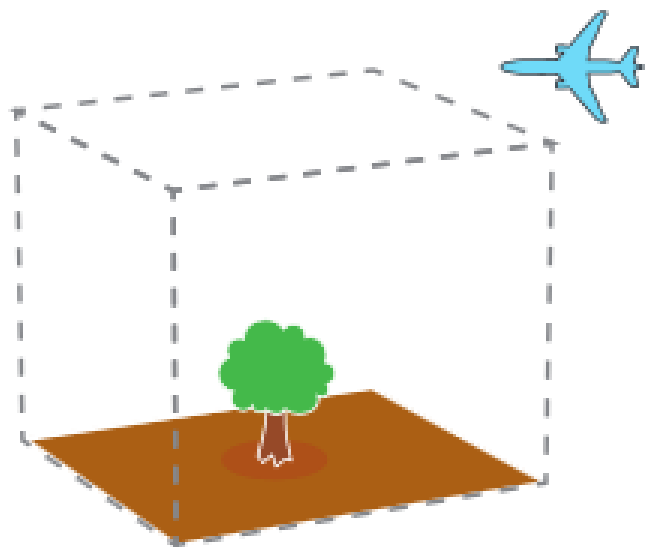

خط مرزی تنها روی زمین نیست؛ بلکه فضای بالای مرز زمینی هم جزء آن است؛ یعنی در بالای مرزهای زمینی، یک دیوار فرضی وجود دارد.

پاسگاه دیده‌بانی مرزی

خلبانان هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان هر کشور باید به آن کشور اطلاع بدهند و برای ورود از آنها اجازه بگیرند.

اکنون به نقشه توجه کنید. این نقشه مرزهای خشکی ایران را با کشورهای همسایه نشان می‌دهد.

○ ایران با کدام کشور، طولانی‌ترین مرز را دارد؟

○ کوتاه‌ترین مرز ایران با کدام کشور است؟

گاهی یک پدیده‌ی طبیعی مانند رودخانه، کوه، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده‌ها برای تعیین مرز استفاده می‌کنند؛ مثلاً کوه‌های آارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می‌دهد.

به نقشه توجه کنید و چند رود مرزی ایران را نام ببرید. این رودها، ایران را از کدام کشورها جدا می‌کنند؟

کدام کشور با کدام کشور طولانی‌ترین مرز را دارد؟

عراق

کدام کشور با کدام کشور است؟

ارمنستان

به نقشه توجه کنید و چند رود مرز ایران را نام ببرید. این رودها ایران را از کدام کشورها جدا می‌کنند؟

1. رودخانه ارس (مرز بین کشور ایران با ارمنستان و آذربایجان)

2. رودخانه اترک (مرز بین کشور ایران با ترکمنستان)

3. اروندرود (مرز بین کشور ایران با عراق)

فعالیت ۱

کاربرگهی شماره‌ی ۲۴ را در کلاس کامل کنید.

۱. روی نقشه، خطوط مرزی ایران را با کشورهای همسایه پررنگ کنید و نام رودهای مرزی را بنویسید.
۲. نام کشورهای همسایه را که با علامت ؟ مشخص شده است، بنویسید.
۳. دریاها را آبی و سایر کشورها را به دلخواه رنگ کنید.

ما فقط به وسیله‌ی مرزهای خشکی از کشورهای همسایه جدا نمی‌شویم بلکه از طریق دریا نیز با بعضی کشورها همسایه هستیم. کدام کشورها از طریق دریا با ما همسایه هستند؟ نام ببرید.

1. ترکمنستان

2. روسیه

3. آذربایجان

4. قزاقستان

5. عراق

6. کویت

7. عربستان

8. بحرین

9. قطر

10. امارات

11. عمان

12. پاکستان

نکته

- برای اینکه یک فرد از کشور خارج بشود به «گذرنامه» یا پاسپورت نیاز دارد؛ برای مثال وقتی یک فرد ایرانی می‌خواهد به کشور دیگر برود، باید از دولت ایران گذرنامه بگیرد. گذرنامه مانند شناسنامه‌ی خارجی فرد است و در آن مشخصات فرد و ایرانی بودن او ذکر شده است.
- برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانه‌ی آن کشور اجازه گرفت. به این اجازه «روادید» یا ویزا می‌گویند. وقتی یک کشور به یک فرد ویزا می‌دهد به او اجازه یا پذیرش داده است تا به آنجا سفر کند.

روابط ما با همسایگان

ما با کشورهای همسایه‌ی خود روابط مختلفی داریم.

★ بخشی از روابط ما روابط بازرگانی است؛ یعنی ما به این کشورها کالاهایی را صادر می‌کنیم و از آنها کالاهایی را می‌خریم.

★ ما همچنین با کشورهای همسایه روابط فرهنگی داریم. همه‌ساله عده‌ی زیادی از مردم کشور ما برای زیارت خانه‌ی کعبه و مرقد مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص) به کشور عربستان سفر می‌کنند. همچنین زائران حرم حضرت علی بن ابیطالب (ع)، امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) به کشور عراق سفر می‌کنند. عده‌ای از مسلمانان کشورهای همسایه‌ی ایران نیز برای زیارت مرقد امام هشتم امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) به ایران سفر می‌کنند.

حرم مطهر حضرت امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع)
در کربلا

مدینه‌ی منوره، مرقد مطهر پیامبر اکرم (ص)

راهنما

- پایتخت
- شهرهای مهم

★ علاوه بر سفرهای زیارتی، عده‌ای از مردم کشورهای همسایه برای دیدن آثار و بناهای تاریخی و مناطق زیبای ایران به کشور ما سفر می‌کنند. مردم ایران هم به منظور بازدید آثار تاریخی و مناطق تفریحی به کشورهای همسایه سفر می‌کنند.

فعالیت ۲

خانه‌ی کعبه؛ حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام (ص)؛ حرم حضرت علی بن ابیطالب (ع)؛ امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) در کدام شهرهای کشورهای همسایه قرار دارند؟ روی نقشه دور این شهرها خط بکشید.

خانه‌ی کعبه؛ حرم مطهر پیامبر گرامی اسلام(ص)؛ حرم حضرت علی بن ابیطالب(ع)؛ امام حسین(ع) و حضرت ابوالفضل(ع) در کدام شهرهای کشورهای همسایه قرار دارند؟ روی نقشه دور این شهرها خط بکشید.

- خانه‌ی کعبه: شهر مکه در کشور عربستان
- حرم پیامبر: شهر مدینه در کشور عربستان
- حرم حضرت علی: شهر نجف در کشور عراق
- حرم امام حسین: شهر کربلا در کشور عراق
- حرم حضرت ابوالفضل: شهر کربلا در کشور عراق

شباهت‌های ما و همسایگان

بین ما و کشورهای همسایه شباهت‌هایی وجود دارد. به برخی از این شباهت‌ها دقت کنید.

دین : مردم همه‌ی کشورهای همسایه‌ی ایران به جز ارمنستان مسلمان هستند.

مردم کشور ارمنستان مسیحی هستند.

زبان : در کشوری مانند افغانستان زبان فارسی رایج است و مردم کشورهای افغانستان و پاکستان به زبان و ادبیات فارسی علاقه‌مندند.

برگزاری مراسم عید فطر در یکی از کشورهای همسایه

برگزاری جشن نوروز در یکی از کشورهای همسایه

● نوروز یکی از کهن‌ترین جشن‌های به جا مانده از دوران ایران باستان است که در کشورهای همسایه نیز جشن گرفته می‌شود. در افغانستان سال رسمی با نوروز شروع می‌شود. در بعضی کشورهای دیگر نوروز به عنوان آغاز فصل بهار جشن گرفته می‌شود. هنگام نوروز در ایران سفره‌ی هفت‌سین می‌چینند.

در کابل و مرزهای شمال افغانستان و برخی شهرهای پاکستان چیدن سفره‌ی هفت میوه رواج دارد. در جمهوری آذربایجان، روی سفره‌های نوروزی آجیل می‌گذارند. در پاکستان نوروز را «عالم افروز» می‌نامند. در ترکمنستان اجرای مراسم ورزشی و بازی‌های مختلف و طبیعت‌گردی هنگام نوروز رایج است. برخی از مردم شمال کشور ترکیه نیز نوروز را جشن می‌گیرند.

● از آنجا که مردم کشورهای همسایه‌ی ما مسلمان هستند، مراسم و اعیاد دینی مانند عید فطر و عید قربان در همه‌ی این کشورها باشکوه برگزار می‌شود و این روزها تعطیل هستند.

فعالیت ۳

آیا تاکنون به یکی از کشورهای همسایه سفر کرده‌اید؟ اگر پاسخ شما بلی است در کلاس تعریف کنید.

فعالیت ۴

اگر قرار باشد از یکی از کشورهای همسایه‌ی ایران دیدن کنید، کدام را انتخاب می‌کنید؟ دلایل شما برای سفر به آن کشور چیست؟

فعالیت ۵

فکر کنید چرا نوز که یک جشن ایرانی است در کشورهای همسایه‌ی ما نیز وجود دارد؟

آیا تاکنون به یکی از کشورهای همسایه سفر کرده اید؟ اگر پاسخ شما بلی است در کلاس تعریف کنید.

هرچند پاسخ این سوال به خودتان بستگی دارد اما ساینس هاب یک نمونه جواب تقدیم شما می‌کند:

بله، اربعین چند سال پیش (و قبل از شیوع ویروس کرونا)، همراه با خانواده برای زیارت حرم امام حسین در شهر کربلا به کشور عراق سفر کردیم.

اگر قرار باشد از یکی از کشورهای همسایه ی ایران دیدن کنید، کدام را انتخاب میکنید؟ دلایل شما برای سفر به آن کشور چیست؟

پاسخ این سوال نیز به سلیقه‌ی شما عزیزان بستگی دارد اما ساینس هاب دو نمونه‌ی متفاوت برای جواب تقدیم شما می‌کند:

من کشور ترکیه را انتخاب می‌کنم زیرا علاوه بر آب و هوای خوب، مکان‌های جالب و دیدنی زیادی در ترکیه وجود دارد؛ مثل سواحل دریای مدیترانه، آثار باستانی، مراکز خرید و...

پاسخ دوم:

من کشور عراق را انتخاب می‌کنم زیرا علاقه دارم برای زیارت به شهرهای نجف و کربلا بروم.

فکر کنید چرا نوروز که یک جشن ایرانی است در کشور های همسایه ی ما نیز وجود دارد؟

چون در سال های گذشته، ایران کشوری بسیار پهناور بوده و همسایه های کنونی ما مثل افغانستان، پاکستان، ترکمنستان و آذربایجان بخشی از سرزمین ایران بودند و آداب و رسوم مشترکی داشتند. بنابراین همسایگان ایران نیز نوروز را که یکی از آداب و رسوم باستانی ایران است را جشن می گیرند.

1- مرز چیست ؟

جواب مرز یک خط مشخص است که کشوری را از کشور دیگر جدا می کند.

2- مرز کشورها چگونه تعیین می شود ؟

جواب ابتدا کشورها بر سر خطوط مرزی به توافق می رسند و مابین خود خطوطی را معین می کنند ، سپس نقشه کش ها با دقت نقشه هایی از مرزها ترسیم می کنند که طبق آن در خطوط مرزی با میله یا تیرک علامت گذاری می کنند.

3- وظیفه پاسگاه مرزی چیست ؟

جواب در این پاسگاه افرادی مشغول دیده بانی و حفاظت از مرزها هستند تا عبور غیر قانونی از مرز صورت نگیرد و از این راه به کشور خدمت می کنند.

4- آیا خط مرزی تنها روی زمین است ؟ توضیح دهید.

جواب خیر فضای بالای مرز زمینی هم جزء مرز است یعنی در بالای مرزهای زمینی ، یک دیوار فرضی وجود دارد.

5- خلبانان در هنگام عبور از مرز هوایی یا آسمان یک کشور چه کاری باید انجام دهند ؟

جواب باید به آن کشور اطلاع بدهند و برای ورود از آن ها اجازه بگیرند.

6- چگونه پدیده های طبیعی مرز بین کشورها محسوب می شوند ؟ مثال بزنید .

جواب گاهی یک پدیده ی طبیعی مانند رودخانه ، کوه ، بیابان و دریاچه بین دو کشور قرار دارد و از همان پدیده برای

تعیین مرز استفاده می کنند ، مثلا ارتفاعات آرارات بخشی از مرز ایران و ترکیه را تشکیل می دهد.

7- رودهای مرزی ایران را نام برده و بنویسید ایران را از کدام کشورها جدا می کنند ؟

جواب اترک ایران را از ترکمنستان جدا می کند . ارس ایران را از ارمنستان و آذربایجان جدا می کند و اروندرود ایران را از

عراق جدا می کند.

8- کدام کشورها از طریق دریا با کشور ما همسایه هستند ؟ نام ببرید.

جواب کویت ، عربستان ، قطر ، امارات و عمان

9- گذرنامه چیست ؟ و چه مشخصاتی در آن ذکر می شود ؟

جواب برای این که یک فرد از کشور خارج شود ، به گذرنامه نیاز دارد. گذرنامه مانند شناسنامه ی خارجی فرد است و در آن مشخصات فرد و ملیت او ذکر شده است.

10- « روادید » چیست و گرفتن آن « به چه معناست ؟

جواب برای مسافرت به کشور دیگر باید از سفارتخانه ی آن کشور اجازه گرفت به این اجازه « ویزا » می گویند . وقتی یک کشور به فردی ویزا می دهد ، به او اجازه یا پذیرش داده تا به آن جا سفر کند.

11- انواع روابط ایران با کشورهای همسایه ی خود را نام ببرید.

جواب روابط بازرگانی ، روابط فرهنگی

12- روابط فرهنگی ایران با کشورهای همسایه شامل چه مواردی می شود ؟

جواب سفرهای زیارتی و سفرهایی برای بازدید از آثار تاریخی و مناطق تفریحی

13- ایرانیان برای زیارت چه اماکن مقدّسی و به کدام کشورهای همسایه سفر می کنند ؟

جواب همه ساله عدّه ی زیادی از مردم کشور ما برای زیارت خانه ی کعبه و مرقد مظهر پیامبر گرامی اسلام (ص) به کشور عربستان سفر می کنند. هم چنین زائرین حضرت علی بن ابیطالب (ع) ، امام حسین (ع) و حضرت ابوالفضل (ع) به کشور عراق سفر می کنند.

14- مرد مسلمان کشورهای همسایه برای زیارت کدام اماکن مقدّس به ایران سفر می کنند ؟

جواب عدّه ای از مسلمانان کشورهای همسایه ی ایران برای زیارت مرقد امام هشتم ، امام رضا (ع) و حضرت معصومه (س) به ایران سفر می کنند.

15- نوروز چگونه و در کدام کشورهای همسایه جشن گرفته می شود ؟

جواب در افغانستان سال رسمی با نوروز شروع می شود در بعضی کشورهای دیگر نوروز به عنوان آغاز فصل بهار جشن گرفته می شود. در جمهوری آذربایجان روی سفره های نوروز آجیل می گذارند . در پاکستان نوروز را عالم افروز می نامند. در ترکمنستان اجرای مراسم ورزشی و بازی های مختلف و طبیعت گردی در هنگام نوروز رایج است . برخی از مردم شمال کشور ترکیه نیز نوروز را جشن می گیرند.

16- چیدن سفره های هفت سین یا شبیه به آن در کدام کشورها رواج دارد ؟ توضیح دهید.

جواب در هنگام نوروز در ایران سفره های هفت سین می چینند . در کابل و مرزهای شمال افغانستان و برخی شهرهای پاکستان چیدن سفره ی هفت میوه رواج دارد. در جمهوری آذربایجان ، روی سفره های نوروز آجیل می گذارند.

17- ایران با کشورهای همسایه خود در برگزاری کدام جشن ها و عیاد شباهت هایی دارد ؟

جواب در برگزاری مراسم نوروز و مراسم اعیاد مذهبی مانند عید فطر و عید قربان

18- همسایگان شمالی ایران را نام ببرید.

جواب ترکمنستان ، جمهوری آذربایجان و ارمنستان

19- همسایگان غربی ایران کدام اند ؟

جواب ترکیه و عراق

20- همسایگان شرقی ایران را نام ببرید.

جواب افغانستان و پاکستان

21- ایران طولانی ترین مرز را با کشور ... **عراق** ... دارد.

22- کوتاه ترین مرز ایران با کشور ... **ارمنستان** ... است.

23- ایران به وسیله مرزهای ... **خشکی** ... و ... **دریایی** ... از کشورهای همسایه خود جدا می شود.

24- به گذرنامه ... پاسپورت ... هم گفته می شود.

25- نام دیگر رواید ... ویزا ... هم گفته می شود.

26- مردم همه ی کشورهای همسایه ایران به جز ... ارمنستان ... مسلمان هستند.

27- مردم کشور ارمنستان از دین ... مسیحی ... پیروی می کنند.

28- زبان فارسی علاوه بر ایران در کشورهای همسایه مانند ... افغانستان ... و ... پاکستان ... رایج است.

29- یکی از کهن ترین جشن هایی به جا مانده از دوران ایران باستان ... نوروز ... است که در کشورهای همسایه نیز جشن گرفته می شود.

30- در پاکستان نوروز را ... عالم افروز ... می نامند.

31- در هنگام نوروز ، در کابل و مرزهای شمال افغانستان و برخی شهرهای پاکستان چیدن ... سفره ی هفت میوه ... رواج دارد.

